

Alles klopt in nieuwe voorstelling Van Hove

Opening Night door Toneelgroep Amsterdam/NTGent, regie Ivo van Hove. In NTGent 26 maart. Vanaf 6 april in Stadschouwburg Amsterdam, tournee.

Is de voorstelling *Opening Night*, een coproductie van Toneelgroep Amsterdam en NTGent, een ode aan het vak van acteur of juist een vernietigend inkijkje in die schijnwereld van hypergevoelige ego's en zelfgenoegzame theatermakers?

Allebei – zo is de conclusie na het zien van deze nieuwe voorstelling van Ivo van Hove. Een ode, omdat hier wordt getoond hoe acteurs, regisseurs, producenten, kledsters en technici soms door een hel moeten om het publiek de voorstelling te geven waarnaar het verlangt. En vernietigend, omdat het zo onthutsend laat zien dat er in de naam van de kunst reputaties worden onttakeld, harten verscheurd en vriendschappen opgezegd.

Opening Night is gebaseerd op een script uit 1977 van de Amerikaanse filmmaker John Cassavetes waarvan Van Hove eerder *Koppen* (*Faces*) regisseerde. In die lijn van performancetheater hoort ook deze nieuwe productie. Het is de beste Van Hove-voorstelling sinds lange tijd, omdat hierin alles waar hij goed in is – acteursregie, theatertechniek, het vertellen van een klassiek verhaal met moderne middelen – op zijn plaats valt. *Opening Night* gaat over de eeuwige worsteling van de mens met de liefde, over de strijd tegen de eenzaamheid, het nakende verval en dat alles ingebed in een briljante vormgeving van Jan Versweyveld, met muziek van Neil Young als ondersteunende soundtrack.

Als bijna altijd bij Van Hove is ook *Opening Night* in wezen een familietragedie, zij het dat die familie hier een theaterfamilie is. Cassavetes beschrijft de lotgevallen van een groep theatermakers die aan een toneelstuk werkt: *De Tweede Vrouw*. Over een vrouw die ouder wordt, dat maar moeilijk kan accepteren en de greep op haar leven dreigt te verliezen. De premiëredatum ligt vast, in het repetitielokaal botsen ego's op elkaar.

Wij, het publiek, slaan dit alles gade, maar het artistieke proces wordt ook nog eens gefilmd omdat er een documentaire over wordt gemaakt. Op toneel scharrelt dus, behalve de theatermensen, ook nog een filmploeg rond. Het levert al met al een aantal intrigerende dubbele bodems en spiegeleffecten over schijn en werkelijkheid op, die zich soms duizelingwekkend aan de toeschouwer openbaren.

In het middelpunt daarvan staat de Actrice, die de hoofdrol speelt

in *Opening Night*, in *De Tweede Vrouw* en uiteindelijk ook in de documentaire. Die actrice is in dit geval Elsie de Brauw en zij levert hiermee een fenomenale prestatie. Of beter gezegd: ze speelt de beste rol in haar toch al indrukwekkende carrière. Een vrouw onder invloed van omstandigheden, die zij niet meer in de hand heeft, twijfelend aan haar vak, bang zelf ouder te worden en niet meer mee te tellen. En dan ook nog een rol spelen in een stuk dat daarover gaat. Troost zoekend in de drank, mannen het hart op hol jagend, vergeefs schimmen uit het verleden trotserend – De Brauw laat het allemaal even intens zien.

Om haar heen gebeurt intussen van alles en nog wat, en overal tegelijk. De regisseur raakt van slag, medespelers krijgen de zenuwen van haar geëxalteerde gedrag. Cassavetes tovert ook nog een droomverschijsning op toneel: een jong meisje dat zich voordoet als een fan van de Actrice maar in wezen de actrice zelf is, als jong meisje. Een kwelgeest die de fantoompijn alleen maar versterkt.

Van Hove heeft in zijn regie deze wirwar aan personages en gebeurtenissen strak in de hand gehouden. Op een groot scherm midden op het podium worden voortdurend scènes in close-up getoond, waardoor de toeschouwer als het ware kan inzoomen op wat hij belangrijk vindt.

Op dat scherm is te zien hoe goed er hier wordt geacteerd. Door Fedja van Huêt als de mooi ingetogen regisseur, door een opnieuw erg aanstekelijke Jacob Derwig, door Chris Nietvelt die van de toneel-schrijfster een geloofwaardige frik maakt.

Opening Night is meer nog dan *Perfect Wedding* een hecht ensemblestuk. Uiteindelijk ontstijgt het aan de al te benauwde wereld van repetitielokaal en gaat het over ons allemaal. Over ouder worden en buitenspel staan, over de altijd maar voortdurende strijd tussen de vrijheid van handelen en het aanpassen aan de groep. Maar na veel liefdespijn is er aan het eind een mooie en onverwacht lange kus.

Hein Janssen

De regisseur raakt van slag, spelers krijgen de zenuwen

